

Home » TÜRKİYE'DEN SESLER » Gelecekte bizi nasıl bir dünya bekliyor: Aslında biliyoruz!

Gelecekte bizi nasıl bir dünya bekliyor: Aslında biliyoruz!

Nurettin Akçay Independent Türkçe için yazdı

Nurettin Akçay Akademisyen, Shanghai Üniversitesi | Çin uzmanı | @akcay_nuri |

Cumartesi 4 Nisan 2020 22:59

NURETTİN AKÇAY : Gelecekte bizi nasıl bir dünya bekliyor : Aslında biliyoruz !!!!

[Nurettin Akçay](#) Akademisyen, Shanghai Üniversitesi | Çin uzmanı [@akcay_nuri](#)

Metrodan aşağı iniyor, telefonumdan karekod uygulamasını açıp cihaza okuttuktan sonra hızlıca gelen trene yetişmeye çalışıyorum.

Oturacak yer bulmak buradaki en önemli konu, zira yol kısa değil. Neyse ki boş bir yer bulup hemen dolduruyorum orayı.

Metrodaki internet, evimdeki internetten daha hızlı olduğu için yaklaşık 45 dakika süren yolculuğumun nasıl geçtiğini farketmeden Jing'an Temple istasyonundan inerek, ikinci hatta aktarma yapıyorum.

Kafaları telefonlara gömülü şekilde yürüyen insan kalabalığından sıyrılarak, mini bir markete girip içecek bir şeyler alıyor ve ödemeyi her zaman olduğu gibi *WeChat Pay* ile yapıyorum.

Zaten Çin'de en son ne zaman para kullandığımı dahi hatırlamıyordum. Şarjım ya da internetim biter diye telefon kılıfımın arasına koyduğum 100 yuan bile eskimeye başlamıştı.

İkinci hatta aktarma yaptıktan sonra, Lujiazui istasyonunda iniyorum. Şu meşhur Şanghay televizyon kulesinin olduğu yer.

İlk işim Luckin Coffee'ye gitmek. Hem Starbucks'tan ucuz, hem de kahve kalitesini çok beğeniyorum.

Üstelik uygulamadan alınca, 28 yuan'a aldığınız kahveyi çok rahat 10-14 yuan aralığında satın alabiliyorsunuz.

Uygulama cüzdanınıza girip gerekli parayı çekiyor ve size bir karekod gönderiyor. Karekodu okuttuktan sonra bir sıra numarası veriliyor ve siz kahvenizin hazırlanmasını bekliyorsunuz.

Çin'de sistem teknoloji kullanımını öyle ciddi bir şekilde teşvik ediyor ki istesenez dahi bundan uzak kalamıyorsunuz.

Kahvemi alıyor ve yürümeye başlıyorum. Karşıdan karşıya geçmem gerekiyor. Yolda araç yok ama bekliyorum; çünkü geçersen karşıdaki kamera beni tespit edip yüzümü trafik ışığının altında bulunan ekrana yansıtacak ve beni ifşa edecek.

Böylelikle trafik kurallarını ihlal ettiğimi herkesin görmesini sağlayacak. Işıkları da geçiyor ve beni gözetleyen yüzlerce kamerayla birlikte 2-3 saatlik bir geziden sonra evime geri dönüyordum.

Görsel: 2050.earth

Kaspersky, bundan yaklaşık bir yıl önce *Earth 2050* isimli bir web sitesi hazırlayarak çok ünlü fütüristlere geleceğe dair bazı tahminler yaptırmıştı.

Sitede dünyanın pek çok kentine dair gelecek projeksiyonları mevcutken, küçük bir gezintiyle sizi nasıl bir dünyanın beklediğini az çok ön görebiliyorsunuz.

Fütüristlerin dünyanın geleceğine yönelik çok iyimser tahminleri bulunurken, bazıları da önümüze oldukça karamsar tablolar koyuyor.

Geçen gün sitede dolaşırken, aslında geleceğin içinde yaşadığımı fark ederek, [Çin](#)'de neler olduğunu kısaca anlatıp insanlığı nasıl bir geleceğin beklediğine dair yazılanlara ufak da olsa bir katkı yapmak istedim.

Fütüristlerin aksine şimdi anlatacaklarım tahmin falan değil. Var olan, yaşadığımız ve muhtemelen yakın bir gelecekte tüm dünyanın yaşayacağı bir gelecek.

Biz burada sadece beta sürümünü önceden deneyimliyoruz. Tüm sistem açıkları giderildikten sonra, dünyanın diğer ülkeleri de çok yakında bu teknolojileri kullanmaya başlayacak ve bizim şu anki tecrübelerimizi yaşayacaklar.

Size iyi bir tablo çizmek isterdim fakat gelecek daha çok toplumun nasıl kontrol edilebileceği üzerine kurgulanıyor.

Ahlaki boyutun bu yazının konusu olmadığını da ayrıca hatırlatmak istiyor ve Çin'deki bazı uygulamalara kısaca değinmeye başlıyorum.

Küresel salgınla birlikte Çin'de çok yeni [teknolojiler](#) kullanılmaya başlandı. Öyle ki sadece 3 aylık bu süreçte, Çin yönetimi 2000 yeni teknolojiden faydalandı.

Fakat Çin aslında uzun süredir çok farklı teknolojileri kullanıyor. Üstelik yakın bir gelecekte bunları dünyanın diğer şehirlerinde de görmemiz oldukça olası. Özetle neler olduğunu anlatayım.

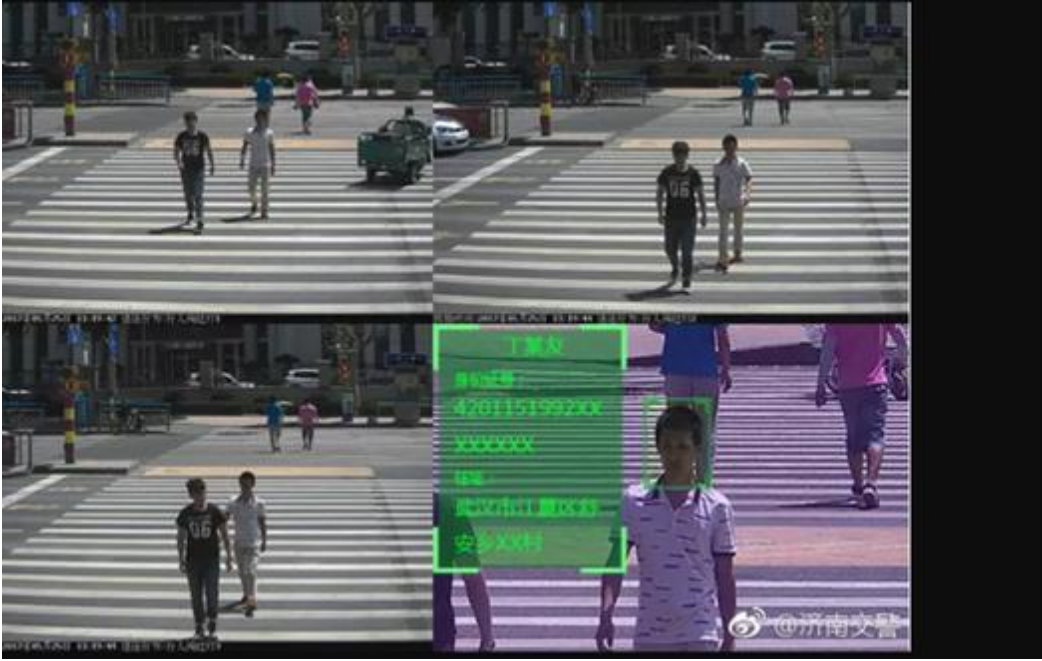
Sosyal Kredi Sistemi

Geçen yıl ticaret amacıyla Çin'den Türkiye'ye iki arkadaşım gelecekti. Planımıza göre ben de Ankara ve İstanbul'da onlara eşlik edecektim.

Gelecekleri gün telefonuma mesaj atıp sadece bir kişi gelebileceklerini söylemiştiler. Diğer Çinli arkadaşım *kredisi düşük olduğu* için yurt dışına çıkamıyordu.

Çünkü daha önce yaptığı bazı olumsuz davranışlar kredisini düşürmüştü, bu da onun seyahat kısıtlaması almasına neden olmuştu.

Bunun sebebi Çin'deki *Sosyal Kredi Sistemi*. Peki, sistem nedir ve nasıl çalışıyor?

Görsel: Twitter

Çin, uzun bir süredir vatandaşlarının davranışlarını '*sosyal güven*' başlığı altında sıralayarak büyük bir puanlama sistemi kurmuş durumda.

Sistem şahıslara sahip oldukları puanlara göre ödül veya ceza veriyor. Devletin belirlediği kurallara uyanlar ödüllendirilecek. Kurallara uymayanlar cezalandırılıp teşhir edilecekti.

Sistem bireylerin puanlarını belirlerken; harcama alışkanları, sosyal medya kullanımı, arkadaş çevresi gibi son derece kapsamlı unsurların dahil olduğu bir algoritmayı kullanıyor.

Basitçe anlatmak gerekirse; bankaların kara listesi olduğu gibi artık devletlerin de kara listeleri olacak.

Listeye girenler birçok ayrıcalıktan faydalanamayacak. Seyahat ve sağlık hakları dahi kısıtlanabilecek.

Kırmızı ışıkta geçmek, kapalı alanda sigara içmek bile notunuzu düşürebilecek.

Çin bu yılın sonuna kadar tüm vatandaşlarını puanlamayı amaçlıyor.

[Yapay zeka](#) entegre edilmiş kameralar ile anlık bir şekilde insanlara puan verecek ve bu puanlar sayesinde, Çin vatandaşları ya iyi vatandaş ya da kötü vatandaş olarak sınıflandırılacak.

Fotoğraf: Reuters

Şöyle bir şey hayal edin, sokağa çıktığınız andan itibaren milyonlarca kamera her anınızı gözetliyor.

Yaptığınız her şey hazırlanan algoritmalarla çözümleniyor ve sizlere puan veriliyor. Üstelik sistemin yakın gelecekte tüm dünyada uygulanmaya başlanması kesin gibi.

Yani distopik ve her anımızın kontrol edildiği bir dünya bizi bekliyor diyebiliriz.

Bu sistemin en önemli yardımcısı ise tüm ülkeyi sarmalayan yapay zeka destekli 200 milyondan fazla kamera.

Yapay zekaya sahip kameralar

Çin'de yüz tanıma sistemine sahip kameralar her yerde. Yapay zekanın da dahil olduğu sistem korkutucu. Bilim kurgu gibi gelse de her şey gerçek.

Sistem aynı anda yüzlerce kişiyi analiz ediyor. En önemli kısım sistemin psikolojik analizler yapabilmesi.

Kamera görüş alanında bulunan bütün insanları tanımlıyor. Sakin mi sinirli mi olduğunu, yüzündeki mutluluk oranını, üstünde nasıl bir elbise olduğunu, saç rengini, cinsiyetini, adını soyadını hatta ırkını bile anında tespit edebiliyor.

Fotoğraf: Reuters

Sistem herkesi izliyor, tanıştıkları diğer kişileri belirliyor ve iki hafta boyunca takipte kalabiliyor.

Üstelik sistem sadece yüzünü gördüğü kişileri değil, arkası dönük ve çok uzakta bulunan kişileri de tanımlayabiliyor. Bunu da şahsın hareketlerinden anlıyor.

Herkesin yürüme şekli, kol ve bacak koordinasyonunun farklı olduğu bilgisi üzerinden hareket eden sistem, gün içerisinde herkesten topladığı bilgileri bir havuzda topluyor.

Daha sonra sadece arkadan görülen bir şahıs tespit edilmek istendiğinde, hedef kişi havuzda bulunan örneklerle karşılaştırılıyor ve eşleştirme başlıyor.

Şu an Çin'de kullanılan bu teknoloji de çok yakın zamanda tüm dünyaya yayılacak.

Zira bu teknoloji, güneydoğu Asya ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere bazı Avrupa ülkelerine ihraç edilmeye hazır halde. Ve görüşmeler başlamış durumda.

Parayı Lidyalılar buldu fakat Çinliler bitirecek

Diğer önemli bir olay da dünyanın çok yakın bir gelecekte para kullanma olayına son vereceği gerçeği. Çin'de şu an neredeyse nakit para kullanımı sıfırlanmış vaziyette.

Burayı biraz bilen biri Çin'de *WeChat* ve *Alipay* ile tüm bankacılık işlemlerinin rahatça yapılabildiğini, en ufak dükkandan tutun en büyük mağazaya kadar sadece QR kod okutarak her ödemenin yapıldığını da bilir.

Fotoğraf: Reuters

Sistem o kadar yaygın ki Çinliler nakit parayı neredeyse bıraktı diyebiliriz.

Hiçbir ücret ödemedi, her istediğimize mesajlaşma uygulamanız üzerinden istediğiniz kadar para gönderebiliyorsunuz.

Faturalarınızı ödeyip, sinema bileti alabiliyor, ev kir alıyor, uçak ve tren biletlerinizi sadece bu uygulamalar üzerinden satın alabiliyorsunuz.

Çin şimdi bu sistemin tüm dünyaya yayılmasını istiyor ve bu alanda tekelleşmeye çalışıyor.

Bu amaçla dünyanın her ülkesinde ciddi yatırımlar yapıyor. Şimdiye kadar 49 ülkeye girmeyi başardılar. Türkiye de girmeye çalıştıkları ülkelerden biri.

Çin'in yanı sıra Facebook da [WhatsApp](https://www.whatsapp.com/) üzerinden böyle bir sistem kurmaya çalışıyor.

Yazılanlara göre [Facebook](#) sistemin öncelikle para transferi yapmasına olanak verecek, böylelikle bankaların aracılık ücretlerine son verecek.

Yani çok yakın bir zamanda şunlarla karşılaşacağız. Bankacılık sistemi değişecek. Artık bankalar olmayacak, nakit para olmayacak, kuyruklar ya da aracılık ücretleri de olmayacak.

Üstelik sistem zaten dünyanın birçok yerinde uygulanıyor. Ve sistem tuttu. İnsanlar bu yeni deneyimi çok sevdi.

Şimdi mesele bu deneyimi tüm dünyaya yaymak ve daha da yaygınlaştırmak. [Kripto para](#)lar ile bunun çok daha rahat olabileceğini söyleyebiliriz.

Geriye sadece bunu deneyimlememiş insanların korkularını kırmak kalıyor. Bu sorun da biraz zaman almakla birlikte yakın zamanda üstesinden gelinecek bir konu.

Bunlar sadece bu kısa yazıya sığanlar. Daha sayamadığım ve şu an kullanımına şahit olduğumuz nice farklı teknoloji var.

Polislerin kullandığı yapay zekaya sahip kask ve gözlükler, elektrikli araçlar, ülkenin tamamına yayılmış hızlı trenler, insansızlaşan marketler, neredeyse her şeyin barkod sistemiyle işlediği bir ülke.

Kısacası Çin, şimdiden geleceği yaşıyor ve çok yakın zamanda Çin'in deneyimleri tüm dünyaya yayılacak.

Fakat devletin birey üzerinde kontrolünün arttığı ve her anımızın gözetlendiği bir gelecekle karşılaşacağız.

Bugün yaşanan [salgın](#) ise demokrasi ve insan hakları gibi itirazlarla bu sisteme karşı çıkanları da susturacağı benziyor. Çünkü hepimiz bunların gerekli olduğuna inandırılacağız.

Yazıma George Orwell'in kült romanı *1984*'de geçen bir pasajla son vermek istiyorum:

Biz, zorla boyun eğilmesinden hoşlanmayız. Bize kendi isteğinle uymalısın. Biz bize başkaldıranları yok etmeyiz. Akıllarını ele geçirip değiştirir, yeniden biçimlendiririz. Ondaki tüm kötülüğü yok eder, onu yalnız görünüşte değil, tüm gönlü ve tüm ruhuyla kendi tarafımıza çeker, sonra öldürürüz.

*Bu makalede yer alan fikirler yazara aittir ve Independent Türkçe'nin editöryal politikasını yansıtmayabilir.

[status draft]
[nogallery]
[geotag on]
[publicize off|twitter|facebook]
[category araştırma]
[tags ANALİZ, NURETTİN AKÇAY, Gelecek, dünya]